

Ewolucja po polsku

Warszawa, listopad 2006 r.

W związku z podniesieniem przez ministra edukacji narodowej sprawy nauczania w szkołach teorii ewolucji TNS OBP zbadał w dn. 3-6.11 poglądy Polaków w tej sferze. Okazało się, że:

- Wypowiedzi ministra wywołały szerokie echo; 48% badanych słyszało o sprawie i wie o co chodzi, a dodatkowe 15% słyszało, choć nie wie o co chodzi.
- 53% badanych wyznaje pogląd, że człowiek powstał w wyniku długiego procesu biologicznego, a 30%, że został stworzony od razu w obecnej postaci.
- spośród badanych uznających, że człowiek wywodzi się ze świata zwierzęcego 47% sądzi, że człowiek pochodzi od małpy, a 45%, że człowiek i małpa pochodzą od jakichś wspólnych przodków.
- 63% wszystkich badanych uważa, że naukę o biologicznym stworzeniu człowieka można pogodzić z wiarą, że człowieka stworzył Bóg, zaś 23% sądzi, że tego pogodzić nie można.
- Poglądy w badanych sprawach wyraźnie zależą od wykształcenia i religijności badanych.

Cytowanie, publiczne odtwarzanie, kopiowanie oraz wykorzystywanie w innej formie danych, informacji i opracowań zawartych w tej publikacji jest dozwolone pod warunkiem podania źródła: TNS OBOP

Kilka miesięcy temu minister edukacji narodowej, a jest nim Roman Giertych, przewodniczący Ligi Polskich Rodzin, nieoczekiwanie podniósł sprawę miejsca biologicznej teorii ewolucji i pochodzenia człowieka w programach szkół państwowych. Minister i jego zastępca uznali te teorie za nieuzasadnione przez współczesną naukę i zapowiedzieli, że będą one przedstawiane jako tylko jedno z wielu koncepcji powstania człowieka i na równych z nimi prawach będzie przedstawiana teoria kreacjonistyczna, głosząca, że człowiek został stworzony od razu w obecnej postaci. Wypowiedzi te uznane zostały za bulwersujące przez różne środowiska, zwłaszcza środowiska naukowe i spotkały się z ich publicznie wyrażanym sprzeciwem.

W ten sposób kwestia naukowa stała się kwestią publiczną i mogła się stać przedmiotem badania opinii publicznej. Komunikat zdaje sprawę z sondażu na ten temat, przeprowadzonego w przez TNS OBOP w dniach 3-6 listopada 2006 r.¹

ECHO

Wypowiedzi ministra i protesty przeciw jego zapowiedziom odbiły się szerokim echem w opinii publicznej. O „uczeniu teorii ewolucji” w szkole słyszało prawie dwie trzecie (63% badanych), a prawie połowa (48%) odpowiedziała, że słyszała o tej sprawie i wie, o co chodzi. Nawet jeśli te deklaracje są nieco zawyżone, a zapewne są, to i tak liczby te są wysokie i (w jakiejś mierze dzięki ministrowi edukacji), żadna teoria naukowa nie jest w Polsce tak sławna jak teoria ewolucji.

¹ Sondaż zrealizowano w dniach 3-6 listopada 2006 r. na ogólnopolskiej, losowej, reprezentatywnej próbie 1005 mieszkańców Polski w wieku 15 i więcej lat. Maksymalny błąd pomiaru dla tej wielkości próby wynosi +/- 3,1%, przy wiarygodności oszacowania równej 95%.

W OSTATNICH DNIACH WIELE SIĘ MÓWIŁO O UCZENIU W SZKOLE TEORII EWOLUCJI. CZY SŁYSZAŁ(A) PAN(I) O TEJ SPRAWIE I WIE CO CHODZI?	
tak, słyszałem(am) i wiem o co chodzi	48%
tak, słyszałem(am), ale nie wiem o co chodzi	15%
nie, nie słyszałem(am) i nie wiem o co chodzi	33%
<i>trudno powiedzieć</i>	4%

EWOLUCJA CZY KREACJA?

Istotą biologicznej teorii ewolucji jest teza, że człowiek powstał w wyniku niezwykle długiego, skomplikowanego i coraz lepiej poznanego procesu biologicznego. Konkurencyjna koncepcja kreacjonizmu głosi, że człowiek pojawił się na świecie od razu w obecnej postaci, w domyśle - został w takiej postaci stworzony. Relacja obu koncepcji do idei stworzenia człowieka przez Boga jest sprawą skomplikowaną. Kreacjonizm zwykle zakłada stworzenie przez Boga, ale biologiczna teoria ewolucji nie oznacza dziś odrzucenia boskiego pochodzenia człowieka jako bytu przyrodniczego (nie mówiąc już o bycie duchowym), bowiem ewolucja może być mechanizmem przez który „przemawia” Stwórca.

Odpowiedzi na pytanie, czy „ludzie powstałi w wyniku długiego procesu biologicznego czy też zostali stworzeni od razu w obecnej postaci” wskazują, że wśród Polaków „ewolucjoniści” (53%) zdecydowanie dominują nad „kreacjonistami” (30%); pozostali (17%) nie są w stanie dokonać wyboru między tymi koncepcjami.

CZY PANA (PANI) ZDANIEM LUDZIE POWSTALI W WYNIKU DŁUGIEGO PROCESU BIOLOGICZNEGO CZY TEŻ ZOSTALI STWORZENI OD RAZU W OBECNEJ POSTACI?	
powstali w wyniku procesu biologicznego	53%
zostali stworzeni w obecnej postaci	30%
<i>trudno powiedzieć</i>	17%

Wybór: ewolucja czy kreacja wyraźnie zależy od wieku, wykształcenia i religijności.

Wraz z wiekiem maleje uznanie dla ewolucji, a rośnie dla kreacji. Wśród ludzi w wieku 20-29 lat za ewolucją jest 71% badanych, a za kreacją 19%, natomiast wśród ludzi 60+ zwolenników każdej z koncepcji jest tyle samo (resp. 39% i 40%).

Podobnie z wykształceniem. Wraz z wykształceniem wyraźnie rośnie poparcie dla ewolucji, a maleje dla kreacji. W czterech kolejnych grupach wykształcenia poparcie dla ewolucji wynosi: 37%, 45%, 57% i 60%, zaś dla kreacji: 37%, 34%, 28% i 25%. Oznacza to np. że badani z wykształceniem podstawowym tak samo często wierzą w ewolucję, jak i w kreację. Albo że jedna czwarta ludzi z wyższym wykształceniem wierzy w stworzenie człowieka takim, jakim obecnie jest.

Najsilniej na poglądach o pochodzeniu człowieka waży religijność. Pokazano to w tabeli.

Dane w proc.

Stosunek do wiary	CZY LUDZIE POWSTALI W WYNIKU DŁUGIEGO PROCESU BIOLOGICZNEGO CZY TEŻ ZOSTALI STWORZENI OD RAZU W OBECNEJ POSTACI?		
	powstali w wyniku procesu biologicznego	zostali stworzeni w obecnej postaci	<i>trudno powiedzieć</i>
wierzący i regularnie praktykujący	46	36	18
wierzący i nieregularnie praktykujący	57	24	19
wierzący lecz niepraktykujący	70	16	14
niewierzący	85	6	9

Widać bardzo wyraźnie, że wraz z religijnością wyraźnie maleje poparcie dla ewolucji i bardzo wyraźnie rośnie poparcie dla kreacji. W grupie niewierzących (N=34) za ewolucją opowiada się 85%, a za kreacją tylko 6%, a w grupie wierzących i regularnie praktykujących (N=576) proporcja ta wynosi 46:36, ale i ewolucja ma więcej zwolenników niż kreacja.

Poziom religijności jest statystycznie związany, ujemnie, z poziomem wykształcenia, pojawia się więc pytanie, czy za pokazanym w tabeli związkiem religijności z wyborem:

ewolucja czy kreacja, nie kryje się wpływ wykształcenia na obie te zmienne. Analiza zależności między religijnością a poglądami na pochodzenie człowieka, przeprowadzona oddzielnie dla każdej z grup wykształcenia prowadzi do ciekawych wniosków:

1. Każdy z czynników, tj. wykształcenie i religijność ma samoistny, niezależny od drugiego wpływ na poglądy o pochodzeniu człowieka. W szczególności, ludzie wierzący i praktykujący nie dlatego częściej niż pozostali uznają kreację a rzadziej – ewolucję, że są nieco gorzej wykształceni. Zapewne to ich wiara skłania ich do tego.

2. Wpływ religijności na poglądy na pochodzenie człowieka najsilniejszy jest w grupie ludzi z wykształceniem podstawowym. W grupie tej różnice między ludźmi o skrajnych poziomach religijności są 2-3 razy większe niż w grupach o wyższych poziomach wykształcenia.

3. Połączenie wpływu tych dwu zmiennych daje efekt bardzo silny. Tak silny, że w grupie osób wierzących i regularnie praktykujących, które posiadają wykształcenie podstawowe, zwolenników kreacji (43%) jest wyraźnie więcej niż zwolenników ewolucji (32%); jest to jedyna taka grupa. Przeciwna kombinacja tych zmiennych, tj. wyższe wykształcenie połączone z wiarą bez praktyk lub brakiem wiary to 77-83% zwolenników ewolucji i 0-6% zwolenników kreacji.

CZY CZŁOWIEK POCHODZI OD MAŁPY?

Wiedza o procesie, który doprowadził do ukształtowania się „człowieka myślącego” ma wiele luk. Nie znamy stworzeń sprzed milionów lat, z których wyewoluował człowiek. Nauka i szkoła dzisiejsza nie uczą jednak, że człowiek „pochodzi od małpy”, że jest „małąpą uczyłowiczoną”. To człowiek i szympanś mają jakichś wspólnych, a nieznanych nam przodków. Badanych uznających ewolucję, a nie kreację zapytano, czy z tego co wiedzą, „człowiek pochodzi od małpy czy też człowiek i małpa pochodzą od jakichś wspólnych przodków?”. Odpowiedzi rozłożyły się równo pół na pół: spośród badanych uznających, że człowiek wywodzi się ze świata zwierzęcego (53% ogółu) połowa sądzi, że człowiek pochodzi od małpy, a połowa, że wraz z małpą pochodzi od innych stworzeń, „jakichś wspólnych przodków”.

CZY Z TEGO CO PAN(PANI) WIE, CZŁOWIEK POCHODZI OD MAŁPY CZY TEŻ CZŁOWIEK I MAŁPA POCHODZĄ OD JAKICHŚ WSPÓLNYCH PRZODKÓW?	
człowiek pochodzi od małpy	45%
człowiek i małpa pochodzą od wspólnych przodków	47%
<i>trudno powiedzieć</i>	8%

Uwaga: odsetki w grupie uznających, że człowiek wywodzi się ze świata zwierzęcego (N=532).

Pytanie to traktujemy jako ciekawostkę i nie wydaje się, że badani wyraźnie widzą tę alternatywę. Taką interpretację podpowiada prawie równy podział odpowiedzi na to pytanie, a brak spodziewanego związku między wykształceniem a odpowiedziami na pytanie sugeruje, że odpowiedzi miały charakter losowy.

NAUKA I WIARA

Nauki o ewolucji nie można logicznie pogodzić z koncepcją kreacji: to co powstało w wyniku procesu tym samym nie mogło powstać od razu w formie skończonej. Czy jednak naukę o biologicznym pochodzeniu człowieka można pogodzić z wiarą, że człowieka stworzył Bóg. Można, papież Jana Paweł II podkreślał, że nie istnieje konflikt między ewolucyjną koncepcją powstania człowieka a chrześcijańską koncepcją stworzenia człowieka. O to, czy „naukę o biologicznym pochodzeniu człowieka można pogodzić z wiarą, że człowieka stworzył Bóg” zapytano badanych.

CZY NAUKĘ O BIOLOGICZNYM POCHODZENIU CZŁOWIEKA MOŻNA POGODZIĆ Z WIARĄ, ŻE CZŁOWIEKA STWORZYŁ BÓG?			
	ogół badanych	uznający ewolucję	uznający kreację
można pogodzić	63%	69%	60%
nie można pogodzić	23%	22%	31%
<i>trudno powiedzieć</i>	14%	8%	10%

Okazało się, że 63% spośród wszystkich badanych uważa, że naukę i wiarę można pogodzić, zaś 23% sądzi, że nie można.

Odpowiedzi w tej sprawie słabo zależą od wieku, nie ma np. różnic między grupą wiekową 20-29-latków i 50-59-latków, tylko osoby 60+ wyraźnie rzadziej niż ogół twierdzą, że nauka i wiara w tej sferze dają się pogodzić.

Pewien, ale bardzo mały wpływ ma tu wykształcenie. W czterech kolejnych kategoriach wykształcenia odsetki tych, co nie widzą sprzeczności między wiarą a nauką wynoszą: 56%, 62%, 66% i 68%, ale odsetki tych co widzą sprzeczność aż w trzech grupach wykształcenia wynoszą tyle samo bo 22% i jedynie tylko wśród badanych z wykształceniem średnim odsetek ten wynosi 25%.

Poprzednia tabela pokazywała, że różnice odpowiedzi między „ewolucjonistami” a „kreacjonistami” były niewielkie. Widocznie to nie sama religijność skłania do wiary w kreację, skoro aż 60% uznających kreację uważa, że wiarę w stworzenie człowieka przez Boga można pogodzić z nauką o biologicznym pochodzeniu człowieka. Tabela następna pokazuje, że religijność ma pewien wpływ na przekonanie, czy można pogodzić wiarę i naukę.

Dane w proc.

Stosunek do wiary	CZY NAUKĘ O BIOLOGICZNYM POCHODZENIU CZŁOWIEKA MOŻNA POGODZIĆ Z WIARĄ, ŻE CZŁOWIEKA STWORZYŁ BÓG?		
	można	nie można	trudno powiedzieć
wierzący i regularnie praktykujący	67	22	11
wierzący i nieregularnie praktykujący	60	21	20
wierzący lecz niepraktykujący	48	36	16
niewierzący	56	35	9

Podobnie, jak w przypadku wyboru: ewolucja czy kreacja, także tutaj zbadano „czyste” tj. niezależne od siebie wpływy każdej z dwu powiązanych zmiennych, tj. religijności i wykształcenia. Okazało się, że w każdej z grup wykształcenia religijność sprzyja przekonaniu,

że nauki o ewolucji nie można pogodzić z wiarą, że człowieka stworzył Bóg. Z jednym wyjątkiem: w grupie badanych z wykształceniem podstawowym (stanowią oni 17% zbiorowości) zależność ta znika. Okazało się też, że na każdym poziomie religijności wraz z wykształceniem rośnie odsetek przekonanych, że naukę i religię da się pogodzić. Znowu z jednym wyjątkiem: w kategorii wierzących i niepraktykujących wykształcenie sprzyja przekonaniu, że w kwestii pochodzenia człowieka nauki z wiarą pogodzić się nie da. Generalnie jednak, zarówno wykształcenie, jak i religijność wpływają na przekonanie o możliwości pogodzenia wiary z nauką, ale każdy z tych czynników działa w przeciwną stronę.

P31. W ostatnich tygodniach wiele się mówiło o uczeniu w szkole teorii ewolucji. Czy słyszał(a) Pan(i) o tej sprawie i wie o co chodzi?						
		DANE W PROC.				LICZBA OSÓB
		tak, słyszałem (am) i wiem o co chodzi	tak, słyszałem (am), ale nie wiem o co chodzi	nie, nie słyszałem (am) i nie wiem o co chodzi	trudno powiedzieć	
OGÓŁEM		48	15	33	4	1005
PŁEĆ	mężczyźni	52	16	30	3	480
	kobiety	44	14	37	5	525
WIEK	15-19 lat	45	22	25	9	90
	20-29 lat	53	13	33	1	202
	30-39 lat	47	16	34	3	161
	40-49 lat	43	15	37	5	173
	50-59 lat	58	12	29	1	172
	60 lat lub więcej	41	16	36	7	206
WYKSZTAŁCENIE	podstawowe, gimnazjalne	29	11	51	9	170
	zasadnicze zawodowe	40	18	40	2	249
	średnie i pomaturalne	56	14	28	2	322
	licencjat, wyższe	65	13	18	4	125
	jeszcze się uczy	51	19	26	4	137
MIEJSCE ZAMIESZKANIA	wieś	39	14	43	5	375
	miasto do 100 tys.	53	13	30	4	327
	miasto 101-500 tys.	49	23	26	2	180
	miasto pow. 500 tys.	60	13	22	4	122
REGION	małopolski	55	10	34	2	153
	wschodni	46	12	40	2	127
	katowicki	44	22	33	1	164
	dolnośląski	56	12	26	6	103
	wielkopolski	46	16	33	4	125
	pomorski	54	11	27	8	137
	centralny	39	18	38	5	196
AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA	pracuje zawodowo	51	15	31	3	429
	nie pracuje zawodowo	46	15	35	4	576
GRUPA SPOŁECZNO - ZAWODOWA	kierownicy i specjaliści	64	12	19	4	68
	prywatni przedsiębiorcy	59	14	16	10	33

	pracownicy administracji i usług	55	19	23	3	122
	robotnicy	46	13	39	2	157
	rolnicy	30	15	55		48
	gospodynie domowe	61	2	36	1	37
	emeryci i renciści	43	15	36	6	297
	uczniowie i studenci	51	19	26	4	137
	bezrobotni	39	15	44	1	104
SAMOOCENA SYTUACJI MATERIALNEJ	dobra	53	15	25	7	165
	średnia	50	16	31	4	627
	zła	38	13	47	2	208
STOSUNEK DO WIARY	wierzący i regularnie praktykujący	48	15	33	4	576
	wierzący i niereg. praktykujący	45	17	36	3	297
	wierzący lecz niepraktykujący	52	11	33	4	94
	niewierzący	61	23	10	6	34
POGLĄDY POLITYCZNE	lewicowe	56	17	23	4	125
	centrolewicowe	55	20	23	1	82
	centroprawicowe	53	13	33	1	111
	prawicowe	53	17	26	5	255
	trudno powiedzieć	40	13	42	5	432
ZAINTERESOWANIE POLITYKĄ	w ogóle się nie interesuje	29	10	50	11	173
	raczej się nie interesuje	43	17	37	3	386
	raczej się interesuje	55	16	27	2	365
	bardzo się interesuje	77	12	10	1	81
AKTUALNE PREFERENCJE WYBORCZE	LPR	27	17	34	21	35
	PO	59	16	23	1	185
	PiS	42	18	37	3	151
	Samobrona RP	31	11	57		29
	SLD	67	10	16	6	40
	żadna	29	20	45	6	14
	inne	60	8	30	1	77
	nie głoszący, niezdecydowani	38	12	44	6	67

P32. Czy Pana (Pani) zdaniem ludzie powstałi w wyniku długiego procesu biologicznego czy też zostali stworzeni od razu w obecnej postaci?

		DANE W PROC.			LICZBA OSÓB
		powstali w wyniku procesu biologicznego	zostali stworzeni w obecnej postaci	trudno powiedzieć	
OGÓŁEM		53	30	17	1005
PŁEĆ	mężczyźni	56	27	17	480
	kobiety	50	32	18	525
WIEK	15-19 lat	66	20	14	90
	20-29 lat	71	19	10	202
	30-39 lat	48	30	22	161
	40-49 lat	50	31	19	173
	50-59 lat	49	34	17	172
	60 lat lub więcej	39	40	22	206
WYKSZTAŁCENIE	podstawowe, gimnazjalne	37	37	25	170
	zasadnicze zawodowe	45	34	21	249
	średnie i pomaturalne	57	28	15	322
	licencjat, wyższe	60	25	15	125
	jeszcze się uczy	72	20	8	137
MIEJSCE ZAMIESZKANIA	wieś	47	33	21	375
	miasto do 100 tys.	58	25	17	327
	miasto 101-500 tys.	55	33	12	180
	miasto pow. 500 tys.	56	27	16	122
REGION	małopolski	44	44	12	153
	wschodni	57	30	13	127
	katowicki	58	30	12	164
	dolnośląski	67	15	17	103
	wielkopolski	49	30	21	125
	pomorski	52	29	18	137
	centralny	48	26	26	196
AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA	pracuje zawodowo	52	31	18	429
	nie pracuje zawodowo	54	29	17	576
GRUPA SPOŁECZNO - ZAWODOWA	kierownicy i specjaliści	54	28	17	68
	prywatni przedsiębiorcy	56	20	24	33
	pracownicy administracji i usług	62	23	15	122
	robotnicy	46	36	18	157
	rolnicy	37	43	20	48
	gospodynie domowe	63	20	17	37
	emeryci i renciści	45	34	21	297
	uczniowie i studenci	72	20	8	137

	bezrobotni	51	30	18	104
SAMOOCENA SYTUACJI MATERIALNEJ	dobra	60	25	15	165
	średnia	51	30	18	627
	zła	52	31	17	208
STOSUNEK DO WIARY	wierzący i regularnie praktykujący	46	36	18	576
	wierzący i niereg. praktykujący	57	24	19	297
	wierzący lecz niepraktykujący	70	16	14	94
	niewierzący	85	6	9	34
POGLĄDY POLITYCZNE	lewicowe	64	19	17	125
	centrolewicowe	79	15	6	82
	centroprawicowe	57	29	14	111
	prawicowe	44	39	18	255
	trudno powiedzieć	49	31	20	432
ZAINTERESOWANIE POLITYKĄ	w ogóle się nie interesuje	34	39	27	173
	raczej się nie interesuje	52	29	19	386
	raczej się interesuje	59	28	13	365
	bardzo się interesuje	67	23	11	81
AKTUALNE PREFERENCJE WYBORCZE	LPR	44	27	30	35
	PO	71	21	8	185
	PiS	39	41	20	151
	Samobrona RP	19	61	20	29
	SLD	66	15	19	40
	żadna	52	33	15	14
	inne	47	35	18	77
	nie głoszący, niezdecydowani	35	44	21	67

P33. Czy z tego co Pan (Pani) wie, człowiek pochodzi od małpy czy też człowiek i małpa pochodzą od jakichś wspólnych przodków?

		DANE W PROC.			LICZBA OSÓB
		człowiek pochodzi od małpy	człowiek i małpa pochodzą od wspólnych przodków	trudno powiedzieć	
OGÓŁEM		45	47	8	532
PŁEĆ	mężczyźni	43	48	9	271
	kobiety	47	46	7	261
WIEK	15-19 lat	53	46	1	59
	20-29 lat	55	44	2	144
	30-39 lat	45	45	10	77

	40-49 lat	43	44	13	87
	50-59 lat	39	49	11	84
	60 lat lub więcej	29	56	15	80
WYKSZTAŁCENIE	podstawowe, gimnazjalne	50	39	10	64
	zasadnicze zawodowe	47	45	9	111
	średnie i pomaturalne	42	49	9	183
	licencjat, wyższe	35	54	11	75
	jeszcze się uczy	52	46	2	99
MIEJSCE ZAMIESZKANIA	wieś	44	47	9	175
	miasto do 100 tys.	42	52	6	190
	miasto 101-500 tys.	49	41	9	99
	miasto pow. 500 tys.	49	41	10	69
REGION	małopolski	59	37	4	67
	wschodni	32	62	6	73
	katowicki	59	36	5	95
	dolnośląski	28	68	5	69
	wielkopolski	55	26	19	61
	pomorski	32	60	8	72
	centralny	45	42	12	94
AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA	pracuje zawodowo	46	46	8	221
	nie pracuje zawodowo	44	48	8	311
GRUPA SPOŁECZNO - ZAWODOWA	kierownicy i specjaliści	42	56	2	37
	prywatni przedsiębiorcy	32	57	11	18
	pracownicy administracji i usług	53	39	7	75
	robotnicy	52	40	8	72
	rolnicy	15	69	16	18
	gospodynie domowe	44	50	6	23
	emeryci i renciści	37	50	13	135
	uczniowie i studenci	52	46	2	99
	bezrobotni	47	44	9	53
SAMOOCENA SYTUACJI MATERIALNEJ	dobra	50	43	7	99
	średnia	45	47	7	323
	zła	40	49	12	108
STOSUNEK DO WIARY	wierzący i regularnie praktykujący	46	47	7	265
	wierzący i niereg. praktykujący	42	53	5	170
	wierzący lecz niepraktykujący	50	34	16	66
	niewierzący	33	43	23	29

POGLĄDY POLITYCZNE	lewicowe	52	42	6	80
	centrolewicowe	28	64	8	65
	centroprawicowe	36	57	7	63
	prawicowe	48	40	12	112
	trudno powiedzieć	48	45	7	212
ZAINTERESOWANIE POLITYKĄ	w ogóle się nie interesuje	63	32	5	59
	raczej się nie interesuje	45	48	8	202
	raczej się interesuje	43	48	9	217
	bardzo się interesuje	32	58	10	54
AKTUALNE PREFERENCJE WYBORCZE	LPR	70	23	6	15
	PO	40	55	5	131
	PiS	26	59	15	59
	Samoobrona RP	60	19	21	6
	SLD	52	44	4	27
	żadna	53	41	6	7
	inne	31	65	4	36
	nie głoszący, niezdecydowani	29	50	21	23

P34. Czy naukę o biologicznym pochodzeniu człowieka można pogodzić z wiarą, że człowieka stworzył Bóg?					
		DANE W PROC.			LICZBA OSÓB
		można pogodzić	nie można pogodzić	trudno powiedzieć	
OGÓŁEM		63	23	14	1005
PŁEĆ	mężczyźni	64	23	13	480
	kobiety	62	23	14	525
WIEK	15-19 lat	55	29	16	90
	20-29 lat	66	23	11	202
	30-39 lat	62	25	13	161
	40-49 lat	69	18	13	173
	50-59 lat	68	22	10	172
	60 lat lub więcej	55	26	19	206
WYKSZTAŁCENIE	podstawowe, gimnazjalne	56	22	22	170
	zasadnicze zawodowe	62	22	16	249
	średnie i pomaturalne	66	25	9	322
	licencjat, wyższe	68	22	10	125
	jeszcze się uczy	60	26	15	137
MIEJSCE ZAMIESZKANIA	wieś	64	23	13	375
	miasto do 100 tys.	61	23	16	327
	miasto 101-500 tys.	62	27	12	180

	miasto pow. 500 tys.	66	21	13	122
REGION	małopolski	67	26	7	153
	wschodni	77	15	8	127
	katowicki	68	20	12	164
	dolnośląski	58	18	24	103
	wielkopolski	53	33	14	125
	pomorski	53	29	17	137
	centralny	62	23	16	196
AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA	pracuje zawodowo	64	24	12	429
	nie pracuje zawodowo	62	23	15	576
GRUPA SPOŁECZNO - ZAWODOWA	kierownicy i specjaliści	67	24	9	68
	prywatni przedsiębiorcy	71	18	11	33
	pracownicy administracji i usług	68	23	10	122
	robotnicy	55	28	17	157
	rolnicy	70	21	9	48
	gospodynie domowe	76	15	9	37
	emeryci i renciści	60	22	18	297
	uczniowie i studenci	60	26	15	137
	bezrobotni	68	22	9	104
SAMOOCENA SYTUACJI MATERIALNEJ	dobra	67	19	14	165
	średnia	62	24	13	627
	zła	60	25	15	208
STOSUNEK DO WIARY	wierzący i regularnie praktykujący	67	22	11	576
	wierzący i niereg. praktykujący	60	21	20	297
	wierzący lecz niepraktykujący	48	36	16	94
	niewierzący	56	35	9	34
POGLĄDY POLITYCZNE	lewicowe	61	28	11	125
	centrolewicowe	73	21	5	82
	centroprawicowe	79	15	6	111
	prawicowe	64	26	10	255
	trudno powiedzieć	56	23	20	432
ZAINTERESOWANIE POLITYKĄ	w ogóle się nie interesuje	54	22	24	173
	raczej się nie interesuje	62	21	16	386
	raczej się interesuje	68	23	9	365
	bardzo się interesuje	63	35	2	81
AKTUALNE PREFERENCJE WYBORCZE	LPR	63	32	5	35
	PO	72	19	9	185
	PiS	67	23	10	151
	Samobrona RP	60	24	16	29

	SLD	64	30	6	40
	żadna	57	31	12	14
	inne	58	30	12	77
	nie głosujący, niezdecydowani	65	21	14	67